Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערן, אונד דער פרענומעראציאנס־פעריאדע בעגיננט מיט דעם קאמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט, וויימצנער בולוואר נומ' 99. וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס־געלדער צו זענדען בעליעבט.

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואכענטליך זאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג אונד קאסטעט

פיר אסטערדייך־אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אסטר. ווע.
האלביעהריג 4 גולדען אסטר. ווע.
פירטעליעהריג 2 גולדען אסטר. ווע.

פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. א. ווע.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. א. ווע.
פירטעליעהריג 2 גולד. 25 קר. א. ווע.

Nr. 18 זיעבצעהנטער יאהרגאנג — בודאפעסט, מיטטוואך כו שבט התרמ"ה. — Budapest, 11. Feber 1885.

אויס דעם פארלאמענטע.

דיא פארלאמענטסשלאכט האט מיט דעם געסטריגען טאגע איהרען אנפאנג גענאממען, וואנן זיא איהר ענדע עררייכען ווירד, וויעפיעל קאמטבארע טאגע אונד וואכען אלס פערלוסטע צו פערצייכנען זיין ווערדען, וויעפיעל פערגעבליכע געשאססע אין פארם פאן רעדען געגען דיא פעסטונג דעם געזעצענטוואורפעס אבגעפייערט, אונד וויעפיעל פאן זייטע דער פערטהיידיגער געגען דיא אנגרייפער צוריקגעשליידערט ווערדען ווירד, ווער מאג דאס נאך היינטע בערעכנען? זא פיעל איזט געוויסס, דאס ביז היינטע דרייסיג קאמפפער זיך געמעלדעט האבען: אונד דאס זיך דיעזע צאהל אין דער היטצע דעם געפעכטעס ווענינגסטענס פערדאפפעלן ווירד, קאנן עבענפאללס מיט גוטעם געוויססען אלס וואהרשיינליך בעצייכנעט ווערדען.

דער ערסטע שלאכטטאג וואר איין האכסט ווירדיגער אונד עריננערט אן דיא שאנסטען טאגע דעם אונגארישען פארלאמענטס. דרייא פארלאמענטארישע העלדען לייטעטען דען קאמפף איין, צווייא פאן דער רעגיערונגספארטייא אונד איינער פאן דער געמעסיגטען אפפאזיציאן, דיא אייסערסטלינקען אונד דיא אנטיסעמיטען זינד אם ערסטען טאגע פאם שלאכטפעלדע פערן געבליעבען. עס וואהרען דאס גלאנצענדע וואפפען מיט דענען געקאמפפט װארדען איזט, בעווייזפיהרונג ווארדע געגען בעווייזפיהרונג, ארגומענט געגען ארגומענט אינס פעלד געפיהרט אונד דאס זיך צולעטצט דער מאראלישע זיעג אויף דיא זייטע דעם איינען (אפפאזיציאנעללען) קאמפפערס נייגטע, איזט נור איין נייער בעווייז דאפיר, דאס דעזידער סילאדי דער גלאנצענדסטע רעדנער דעם אונגארישען אבגעארדנעטענהויזעס איזט.

רעפערענט דער רעגיערונגס פארלאגע איזט דער שוויגערזאהן דעם געוועזענען יוסטיצמיניסטערס באלטהאזאר האראוואטה, דר' לודוויג לאנג (אוניווערזיטאטספראפעססאר אונד דעקאן אן דער יורידישען פאקולטאט) דער צו דען בעגאבטעסטען דער יינגערען אבגעארדנעטען געהארט, וואס זעהר פיעל זאגען וויל. אין זיינער איינשטינדיגען רעדע פיהרטע ער מיט איבערצייגענדער קראפט דען בעווייז, וויא דרינגענד נאטהווענדיג דיא איינגעשטאלטונג דעם אבערהויזעס ערשיינט, דאס אין זיינער געגענווארטיגען צוזאממענזעטצונג דער אונגארישען פערפאססונג, דעם צייטגייסטע אונד דען בעדירפניססען דעם פארטשריטטעס אין קיינער ווייזע ענטשפריכט; מיטגליעדער אונזערעס אבערהויזעס זינד 66 אבערגעשפאנע, דיא איינסט אונאבהאנגיגע ווירדענטראגער וואהרען, היינטע אבער דער רעגיערונג אונטערגעבענע האהע בעאמטע זינד, אלזא קיינע מיטגליעדער אונזערער ערסטען געזעטצגעבענדען קאממער זיין קאננען, דאס 250 מאגנאטען, דיא קיינע אונגארישען שטאאטסבירגער זינד (אינדיגענען), מיטגליעדער אונזערעס אבערהויזעס בלייבען, אונד אויף אונזערע געזעטצגעבונג איינפלוסס נעהמען זאללען, ענטשפריכט געוויסס אויך ניכט דער אונגארישען פערפאססונג, עס ענטשפריכט ניכט דעם גייסטע אונזערער צייט, דאס אין אונזערעם אבערהויזע נור דיא קאטהאלישען קאנפעססיאנען פערטרעטען זיין זאללען, וואהרענד דיא גלייכבערעכטיגונג דער רעליגיאנען לאנגסט אויסגעשפראכען איזט. נאך ווייניגער ענטשפריכט עס דעם גייסטע אונזערער צייט, דאס דיא פארנעהמע געבורט אלליין יעמאנדעם דאס רעכט ערטהיילע, אונגארישער געזעטצגעבער צו זיין, וואהרענד האכפערדיענטע מאנגער, ציערדען דעם לאנדעס אינס אבערהויז נור דעסהאלב ניכט געלאנגען קאננען זאללען, וויל זיא צופאלליג ניכט האכגעבארען זינד. דיעזען איבעלן מוס אבגעהאלפען ווערדען. דא מאן אבער אויך מיט דען טראדיציאנען אונזערער אהנען ניכט גאנץ ברעכען דארף, זא מוס איין מאדוס געפונדען ווערדען, דאס אבערהויז אין דער ווייזע איינצושטאלטען, דאס דיא אלטען טראדיציאנען מאגליכסט געשאנט בלייבען, דעם גייסטע דער צייט אונד דעם פארטשריטטעס אבער אויך גענינגע געטהאן ווערדע.

איין זאלכער מאדוס דער איינגעשטאלטונג איזט דער געגענווארטיגע געזעטצענטוואורף: דען הויפטטהייל דעם אבערהויזעס ווערדען אויך אין דער צוקונפט דיא מאגנאטענפאמיליען דעם לאנדעס בילדען, אבער נור זאלכע, דיא ווענינגסטענס 3000 גולדען אן שטייערן בעצאהלען, זא דאס זיא אויסער דען פערדיענסטען איהרער אהנען, אויך זעלבסט מיטטראגער אן דען לאסטען דען שטאאטעס זינד, דיא אבערגעשפאנע אונד דיא אינדיגענען האבען אויף מיטגליעדער דעם אבערהויזעס צו זיין, דאפיר אבער ווירד דיא קראנע אויף פארשלאג דער רעגיערונג מאנגער, דיא זיך אום דאס פאטערלאנד אויף דעם געביעטע דעם געמיינוואהלעס, דער וויססענשאפט, דעם האנדעלס אונד דער אינדוסטריע פערדיענט געמאכט האבען, צו לעבענסלאנגליכען אבערהויזמיטגליעדערן ערנענען, דיעזע דירפען אבער ניע מעהר אלס איינען דריטטען טהייל דער געזאממטמיטגליעדער בילדען. נעבען דען קאטהאלישען קאנפעססיאנען ווערדען אויך דיא איבריגען קאנפעססיאנען דעם לאנדעס איהרע פערטרעטער אים אבערהויזע האבען; דיא גראסע איבערצאהל דער קאטהאלישען פערטרעטער אבער מוס דורך דיא אויסלאססונג דער בישאפע, דיא בלאס דעם טיטעל נאך זאלכע זינד אונד גיטער אונד דינגשאפטען אבער ניכט בעזיטצען (טיטולאר־בישאפע) פערמינדערט ווערדען. דאס איזט אין גראסען ציגען דער געזעטצענטוואורף, דען לודוויג לאנג אין זיינער איינשטינדיגען רעדע דעם הויזע צור אננאהמע עמפפאהל.

נאך דער אינהאלטספאללען אונד שאנען רעדע לאנגס ערגריף גראף לודוויג טיסא דאס ווארט. דער האכפערדיענטע שטאאטסבירגער פאן סעגעדין איזט מעהר איין מאנן דער טהאט אלס דעם ווארטעס. זיינע געסטריגע רעדע אבער געהארט צו דען בעסטען, דיא אין דער יינגסטען צייט אין אונזערעם אבגעארדנעטענהויזע געהאלטען ווארדען. ער ערווארמט ניכט, אבער ער איבערצייגט, אונד אנשטאטט דער שאנען פארם, איזט גרינדליכקייט זיינע הויפטוואפפע. ער בעווייזט, דאס דער געזעטצענטוואורף, איינציג אונד אלליין זא וויא ער פאן דער רעגיערונג איינגערייכט איזט דען בעשטעהענדען איבעלן אבהעלפען ווירד. וועגן דער דריטטע טהייל דער מיטגליעדער ניכט ערנאנט, זאנדערן פאן דען קאמיטאטען געוואהלט ווערדען, זא ווערדען געראדע יענע מאנגער ניכט אין דאס אבערהויז געלאנגען, דיא עס אם עהעסטען פערדיענען. דיא קאמיטאטסקליקע צייכנעט ניכט דאס פערדיענסט אויס, זאנדערן דיעניגען דער אים קאמיטאטע דיא גראסטען פערבינדונג האט אונד דער דיא קארטעשקינסטע אם בעסטען פערשטעהט. דער קראנע מוס איין רעכט געלאססען ווערדען, וועלכעס זיא אויף דיא צוזאממענשטעללונג אונזערעס פארלאמענטס אויסאיבען ווירד אונד דיעזעס רעכט ווירד דארין בעשטעהען, דאס דער קאניג דען דריטטען טהייל דער אבערהויזמיטגליעדער ערנענען ווירד.

יעטצט טראט דעזידער סילאדי אין דיא שראנקען. ער שפראך פאללע צווייא שטונדען, וואהרענד וועלכער איהם דאס גאנצע הויז מיט דער געשפאננטעסטען אויפמערקזאמקייט פאלגטע. אללע געשאססע זיינער גלאנצענדען בערעדזאמקייט ריכטעטע ער געגען איינען איינציגען פונקט: געגען דאס סיסטעם דער ערנעננונג. „דאס ווירד קיין אונאבהאנגיגעס אבערהויז זיין," זאגטע ער, „זאנדערן איינע שטיממאשינע דער רעגיערונג. דיא מאגנאטען זעלבסט, דאס וויססען וויר, בעזוכען אין דען אייסערסטען פאללען דיא בעראטהונגען, דיא ערנאנטען מיטגליעדער אבער ווערדען אויס דאנקבארקייט פיר דיא רעגיערונג, דער זיא איהרע ערנעננונג פערדאנקען ווערדען, שטעטס אין דען זיטצונגען ערשיינען, וואנן עס דיא רעגיערונג וינשען ווירד, אונד זא ווירד דיא רעגיערונג עבען דורך דיעזע ערנאנטען מיטגליעדער דאס אבערהויז פאללקאממען בעהערשען." סילאדי רייכטע דאנן איינען בעשלוססענטוואורף איין, לויט וועלכעם ניכט מעהר אלס 30 צו לעבענסלאנגליכען מיטגליעדערן ערנאנט ווערדען זאללען. היננעגען זאללען דיא קאמיטאטע אונד איינצעלנע שטאדטע יע איינען פערטרעטער אינס אבערהויז ענטזענדען, דיא זיא מיטטעלסט געהיימער אבשטיממונג אללע 8 יאהרע נייוואהלען. דיא געוואהלטען ערהאלטען קיינערלייא בעצאהלונג. איין רעגיערונגסאמט אבער דירפען וועדער דיא לעבענסלאנגליך ערנאנטען, נאך דיא פיר בלאס 8 יאהר ערוואהלטען מיטגליעדער בעקליידען.

דיא רעדע סילאדים ווארדע פאן דער גאנצען אפפאזיציאן מיט שטירמישען בייפאלל איינגענאממען, אונד נאך אללער פאראויסזעטצונג ווירד דער פאן סילאדי אנגעגריפפענע פונקט דען געגענשטאנד דער העפטיגסטען דעבאטטע דעם אבגעארדנעטענהויזעס בילדען.

צור טאגעסגעשיכטע.

איבער דאס שיקזאל גארדאנס איזט נאך אימער ניכטס בעקאנט, היננעגען צייגטע וואלסלעי דער ענגלישען רעגיערונג אן, דאס עס דער פאן איהם ענטזענדעטען אבטהיילונג געלונגען איזט, ווילזאן אויס זיינער געפאהרליכען לאגע צו בעפרייען, דיא ענגלישע רעגיערונג זעטצט אללעס דאראן דיא מאכט דעם מאהדי צו ברעכען אונד גארדאן צו בעפרייען אדער דעססען טאד צו ראכען. אבטהיילונגען מאנן זינד דענן בערייטס נאך עגיפטען אבגעגאנגען. (ווענן זיך וואלסלעי ביז צו דערען אנקונפט נור האלטען ווירד קאננען ?!)

דיא עקספעדיציאן איזט בעזאנדערס דארום בעאונרוהיגט, דאס דער טאפפערסטע אראבישע שטאמם דיא בעני־שאקיע, דיא פריהער מיט דען ענגלאנדערן היעלטען, זיך דעם מאהדי אנגעשלאססען אונד איהן אלס דען פאן מאהאמעד אנגעקינדיגטען פראפעטען אנערקעננען.

צור רעגעלונג דער יידישען געמיינדען אין אונגארן. אויס קרייזען דיא מיט דעם מיניסטעריאום פיר קולטוס אונד אונטעררייכט אין ענגער פערבינדונג שטעהען, ערפאהרען וויר, דאס דער פלאן בע־

בריעפע דער רעדאקציאָן.

אן דיא העררען י. ל. ל. ב א. ד. ו. א׳נד ק׳ אין סאבאדקא. אבער אום׳ס הימעלס ווילען, וואָ זיין אללער וועלט האבען זיא נאָך געהאָרט, יעמאנדעם דען קריעג ער־קלאָרען, בעפאָר פערהאנדלונגען געפפלעגט וואָרדען וואָרען? איהר אולטימאטום האט אונס איינען זאָלכען שרעקקען איינ־געיאגט, דאס וויר נאַגין פערגעססען האבען, דאס וויר אייגענט־ליך אונשולדיג זינד, וויר האבען יעדאָך זייטדעם דיא שולדי־גען אויסגעפאָרשט אונד אויך דיעזע וואָרען זאָ ערשרעקט, דאס זיא אונס דאס הייליגע פערשפרעכען געגעבען האבען, איהנ־גען קיינע ווייטערע אורזאכע צור קלאגע צו געבען. איברי־גענס ליעגט דיא שולד ניכט אימטער אן דעם ה י עזי גע ן פאָסטאמטע, אויך בייא איהגען אין סאבאדקא איזט וואָהל ניכט אימטער אללעס אין אָרדנונג, אלזאָ : Szent a béke !

העררן מ. נ. אין טשעגגער. דר׳ נאָלדציעהער האט מעהרערע בעדייטענדע ווערקע געשריעבען. אייניגע אין טיר־קישער. אראבישער אונד פראנצאָזישער שפראכע. זיין גראָס־טעס ווערק, דאס ער אין אונגארישער שפראכע געשריעבען האט, איזט „דער איסלאם״ ער האט דען גראָססען פאָרצוג פאָר אללען אונזערען אָריענטאליסטען (וואמבערי, האטאלא, ערדאָדי) דאס ער איין אויסגעצייכנעטער קעננער דער העב־ראָאישען שפראכע אונד ליטעראטור אונד אויך אים תלמוד בעוואנדערט איזט. ער איזט קאָררעספאָנדירענדעס מיט־גליעד דער אונגארישען אקאדעמיע דער וויססענשאפטען אונד פריוואטדאָצענט אן דער אוניווערזיטאט. אויף דעם אָריענטאלישען קאָנגרעסס אין בריססעל וואר ער דער פער־טרעטער אונגארנס. ער פערווייל טע לאָנגערע צייט אין קאירא (עגיפטען) וואָ איהם אין האָהעם שטאאטסאמט אנ־געבאָטען וואורדע, ער אבער וואָללטע נור אין זיינעם פאטערלאנדע ווירקען. ער דאכטע וואָהל, דאסס דאס פער־דיענסט אויך אין אונגארן געווירדיגט ווירד. ער האט זיך גרוזאם געטיישט. האטטע איהן דיא קולטוסמיניסטער ניכט צו איהרעם סעקרעטאָר געוואָהלט, זאָ האטטע ער היער איינמאָך קיינע איהם אנגעמעססענע עקסיסטענץ פינדען קאָננען. ער איזט איין נאָך יונגער מאנן אונד שפריכט מעהר שפראכען, אלס וויעפעל יאהרע ער אלט איזט. איהרען בריעף האט ער זעלבסט געלעזען אונד ער פרייטע זיך איבער דאס ווירקליך שאָנע העבראָאיש, דאס זיא שרייבען. זיינע אד־רעססע לויטעט : פראָפעססאָר דר׳ איגנאטץ נאָלדציעהער, ראבענגאססע (Holló-utcza) 4, בודאפעסט.

העררן ל. ש. אין טאטא. איהרע ארבייטען בעפינדען זיך אין דער רעדאקציאָן דעם „פעשטי הירלאפ״ דיא פאָן דענזעלבען געברויך מאכען ווירד. אייניגע זינד רעכט היבש געשריעבען.

פרענומעראציאָנס־איינלאדונג.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען, דערען פרענומעראציאָנס־טערמין אם 15־טען פעבער צו ענדע געהט (וואס נאַגין ד י ט ל י ך אויף איהרער „אדרעסס־שלייפע״ אנגעצייגט איזט), איהרע פ ר ע נ ו מ ע ר א צ י אָ ן ג י ט י נ ס ט צו ע ר נ י י ע ר ן, דאמיט דיא ווייטערע פערזענדונג דער בלאטטער קיינע שטאָרונג ערלייד.

יידישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער בולוואר נוממער 29,

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער־פרייזע.

קאָרן 7, — 7,30 גולד. פער קאססא.

נער־סטע פוטטער־וואארע 6,30—6·90 גולד. מאלצ־וואארע 7,80 — 8.75 גולד.

קוקורוץ נייע 5.50—5.75 גול. אלטע, — גול.

האפער. 6,60—6,85 גולד.

טערמינע־געשעפט. ווייצען פער פריה־יאהר 8·25—8.27 גולד. האפער פער פריה־יאהר 6,77—6.80 גול. קוקורוץ פער פער מאי־יוני 5.77—5.81 גולד.

ר ע פ ס (קאָהל) באנאטער „11—11,50 גולד.

מעהל־פרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק־פרייא אב פעסט :) נומ׳ 0 : 17 גולד. 40 קר. נומ. 1 : 16 גולד. 80 קר. נומ. 2 : 16 גולד. 20 קר. נומ. 3 : 15 גולד, 50 קר. נומ. 4 : 14 גולד. 60 קר. נומ. 5 : 13 גולד. 60 קר׳ נומ. 6 : 12 גולד. 60 קר. נומ. 7 : 11 גולד. 80 קר. נומ. 8 : 10 גולד. 80 קר. נומ. „8½ : 9 גולד. 80 קר. נומ. „8½ : 8 גולד. 20 קר. פיינע קלייע 4 30 גולד. גראָבע קלייע 3 גולד: 70 קרייצער.

הילזענפריכטע : ערבסען אונגארישע 9.—11 גול׳ לינזען 7,—15 גול. פיזאָלען גראָסע ווייסע 8.50 — —.9 גול. צווערגל־באָהנען 10,25—10.50 גול. ראָהע הירזע 6 35 גולד׳ הירזע בריין 11,25—11.50 גול. מאָהן גרויער 24.— .25 גולד. בלויער .27 גול. קימטעל 32—34 גול. אנבווייקען 6,50—7,25 גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפיריטוס. נייע מעטהאָדע, אים קליינען 27.50 גול, אים גראָסען —.27 גול. אלטע מעטהאָדע .30 — 30.25 גול׳ אללעס פער 10000 ליטער־פערצענט.

צוועטשקען. באָסנישע אין זאק 14 28—19.20 גולד. סערבישע 15.62—15,84 גול.

ריבאָל, צו —.34 גולד. פערטערצ.

רעפס־קיכען, 5·50 גולד.

אונשליטט, (חלב) 42, — .43 גולד.

פעטראָלעאום 24,25—24 50 גולד.

שאפפעללע. דאס געשאפט איזט זאָ פלויא גע־וואָרדען, דאסס זיך אונזערע גאָבער נור שווער צום קויפע ענטשלאָססען, וויר האבען אין דיעזער וואָכע בלאָס צוייא קויפע צו פערצייכנען, אונד צוואר צירקא 3000 ששיק אלבא־נעזער שאפפעללע צו 35 גולדען פער 56 קילאָ אונד צירקא 10,000 ששיק געזאלצענע אויאטישע צו 28 גולד. פער 56 קילאָ. (אללעס פער 2 פערצענט)

הייטע פער — קילאָ, טראָקענע אונגארישע אָכסע־הייטע — קילאָ צו 29,50 — 32,50 גולד. — דעטטאָ קוה־הייטע — קילאָ 22,50 — 24,50 גולדען. ראָסהייטע 9.50 — 12.50 גול פיטשלינגע 16,50—18 גול. (אללעס פער פאאר.)

לעדער, געפאקטעס פפונדלעדער פאָן 24 — 28 קי 172—174 גולד. איינמאל פערזעצטע טערצען פאָן 10—15 קילאָ, 166—170 גולד. צווייטאל פערזעצטע טערצען 16—18 קילאָ 166—168 גולד. אונד דרייטאל פערזעצטע טערצען 19—22 קילאָ 168—172 גולד. — אָבער־לעדער : קוה־הייטע נענערבטע 5—6½ קילאָ 225—245 גולד. נעצאָגענע 6 — 7 קילאָ 215—230 גולד.

קאלב־פעללע, נענערבטע 6—9 קילאָ 340—365 גולד. ברוינע 9—11 קילאָ 450—465 גולד.

שאפוואָללע. אין פאָריגער וואָכע וואר דאס גע־שאפט שוואך. עס וואורדען 200 מטרצ. פערקויפט. או. צ. : מיטטעל איינשור בעסערע לאממוואָללע צו 76—85 גולדען אונד מיטטעלפיינע איינשורען צו 150 גולד.(פער 56 קילאָ.)

וויענער פרייזע.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 15000 מעטערצענטנער פרייזע : טהייס. 77—.82 קילאָ 8,80—9,65 גולדען פער מעטערצענטנער.

קאָרן (נייא), אונגארישעס 69—72 קילאָ 7.57—7.62 גול. פער מעטרצ׳

גערסטע סלאוואָנישע 60—64 קילאָ —.8—10,25 גולדען.

האפער אונגארישער 7 25 — 7.40 גולדען פער מעטער־צענטנער.

קוקורוץ 7.35—7.45 גולדען.

ווייצענמעהל, נ׳ 0 : — —.18— .19 גולד. נ׳ 1 : —,17—17.50 גולד. נ׳ 2 : —,15—15.50 גולד. נ׳ 3 : —14, —.15 גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

קאָרנמעהל, נ׳ 1 : 14.25 — 15.25 גולד. נ׳ 2 : —.12 — .13 גולד. (פער 100 קילאָ.)

ריבאָל 31.50—,32 גולדען פער 100 קילאָ.

שפיריטוס 27.25—27.75 גולדען פער 10000 ליטער פערצענט.

לאָטטאָציעהונג פאָם 7. פעבער 1885.

וויען . .	74	84	65	62	67
גראַץ . . .	11	3	67	15	2
טעמעשוואַר .	46	90	65	69	12

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאָר : מאקס סאבאָלטש.

קאָנקורז.

אן דער היעזיגען איזר. שטאטוס־קוואָ געמיינ־דע זינד מיט דעם 1־טען מאי ל׳ י׳ פאָלגענדע שטעל־לען צו בעזעטצען. — 1) דיא שטעללע איינעס ש״ץ ומ״ק, דער אין טיכטיגער פארבעטער אונד בעל קורא זיין מוס, מיט דעם יאהרעסגעהאלטע פאָן 450 גילדען, גאנצער שחיטה אונד נעבענעמאָלומענטען. 2) דיא שטעללע איינעס שמש, דער דאס אינקאס־סא צו בעזאָרגען האט אונד אויך עופות שוחט זיין מוס מיט דעם יאהרעסגעהאלטע פאָן 350 גילדען. בעווערבער מיססען פאָן אנערקאנטען ראבבינען אויטאָריזירט זיין אונד זיך איינעם פראבעפאָרטראג אונטערציעהען, יעדאָך ערהאלטען בלאס דיא אָנ־געפפטירטען דיא ר יזעשפעזען פערגיטעט. רעפלעק־טאנטען אונטער 40 יאהרען, וועלכען איהרע קאָמ־פעטענצגעזיכע נעבסט אנגאבע איהרער פאמיליענ־פערהעלטניססע ביז צום 1. מערץ ל׳ י׳ איינזענדע.

מאראָש־וואשארהעלי, פעבער 1885.

3—3 ט. מ ע ס ט י ט ין, פראָזעס.

פרוכט־ אונד מעהל־פרייז־טאבעללע.

ווייצען		קוואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד־אונגארישער		75	7.80 — 7.90
"	"	76	7,95 — 8.—
"	"	77	7.05 — 8.10
"	"	78	8.15 — 8.20
"	"	79	8.25 — 8,30
"	"	80	8.35 — 8 40
"	"	81	—.— —.—
			—.— —:—
פעסטער־באָדען		75	8.15 — 7.95
"	"	76	8,25 — 8.10
"	"	77	8.35 — 8.20
"	"	78	8.45 — 8.30
"	"	79	8.55 — 8,40
"	"	80	8,65 — 8.40
"	"	81	—.— —.—
ווייסענבורגער		75	8,15 — 7,95
"		76	8.25 — 8.10
"		77	8,35 — 8.20
"		78	8.45 — 8.30
"		79	8.55 — 8.40
"		80	8 65 — 8.40
"		81	—.— —.—
טהייס		75	8.25 — 8.05
"		76	8,35 — 8.20
"		77	8.45 — 8.30
"		78	8.55 — 8.40
"		79	8.65 — 8.50
"		80	8.75 — 8,60
"		81	—.— —.—

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן אלט	72—70	7.30 — 7.—
גערסטע פוטטער	60	6,85 — 6.50
" מאלץ	62	8.— — 7.—
האפער	41	6.90 — 6.65
קוקורוץ באנאטער ניי	75	6.75 — 6.65
רעשטאָ אנדערער	73	5,60 — 5,55
הירזע	—	6.25 — 5.80

טערמינפרייזע			פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פער	הערבסט	8,83
"	"	פריה־יאהר	8.27
"	"		—.—
קוקורוץ	"	מאי־יוני	5.81
גערסטע	"		—.—
האפער	"	פריה־יאהר	6.80
"	"	הערבסט	—.—
רעפס	"	אויג.־סעפ.	—.—

זאק מעהל			fl.	kr.
דער זאק צו 100 קילאָגראם מיט זאק פרייא באהן	נוממער	0	17	40
	"	1	16	80
	"	2	16	20
	"	3	15	50
	"	4	14	60
	"	5	13	60
	"	6	12	60
	"	7	11	80
	"	8	10	80
	"	8½	9	80
שפיריטוס אלטע מעטהאָדע פרעסהעפע			30	50
" נייע " קארטאָפעל			27	—

קורז־טאבעללע פאָם 7. פעבער

געלד־קורז	fl.	kr.
זילבער־אגיא	100	
דוקאטען	5	80
[illegible]־אונגארישע 8 גולדען גאָלד־שטיק	9	77
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	60	30
20 מארק־שטיקע	12	06
סאפיער רובעל	1	29

לאָזע	fl.	kr.
1854־ער לאָזע 4 פראָצ. שטאאטס־לאָזע	127	50
1860־ער גאנצע	137	50
דעטטאָ האלבע	141	—
1864־ער לאָזע צו 100 גולדען	174	—
דעטטאָ 50	173	—
אונגארישע־פרעמיען־לאָזע צו 100 גולד.	119	—
טהייס־[illegible]־לאָזע	118	50
קאָמא רענטענשיינע	43	—
טירקען־לאָזע	20	60
קרעדיט־לאָזע	178	25
קלארי־לאָזע	43	—
[illegible]־לאָזע	114	—
אינזבּרוקער־לאָזע	18	—
קעגלעוויטש־לאָזע צו 10 גולדען	19	—
קראקויער לאָזע 20	17	25
אָפנער־לאָזע 40	44	75
פאלפי־לאָזע 40	38	50
רודאָלף־לאָזע 10	19	50
סאלם־לאָזע 20	54	25
וואלדשטיין־לאָזע 20	22	—
סט.־גענאָא לאָזע 40	48	75

לאָזע	fl.	kr.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	24	75
[illegible] לאָזע 100	130	—
דעטטאָ 50	67	—
וואלדשטיין־לאָזע 20	29	75
ווינדישגרעץ 20	37	—
[illegible]־לאָזע	12	50
אסטר. באָדען־קרעדיט־לאָזע	—	—
סערבישע פרעמיען־אנלעהען	34	50

יערטה־פאפיערע	fl.	kr.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	98	25
דעטטאָ צו 4%	—	—
אסטר. גאָלד־רענטע שטייער פרייא	106	50
אונגארישע פאפיער־רענטע	94	15
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	101	75
טעמעשער באנאטער	101	50
זיעבענבירגישע	101	50
גאליציש	101	50
באָהמיש	106	50
קראָאטישע אונד סלאוואָנישע	100	—
אונגארישע אייזענבאהן־אנלעהען	147	25
וויינצעהענט־אבלאָזונג־אָבליגאציאָנען	98	50
פאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענ. קרעדיט צו 5½% פערצענט	101	75
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5½% פערצענט	100	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענ. קרעדיט־אנשטאלט צו 5½% פערצ.	102	50
דער [illegible]־באהן	99	75
נאָרד־אָסט־באהן 5½%	99	30

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteur MAX SZABOLCSI. Budapest, : 1885. Druck von Sam. Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 28.

אײן פרײנד אונד פאָרדערער דער װיססענשאפטען, זאָנדערן דאס ער זעלבסט אױף דעם געביעטע דער געאָגראפישען װיססענשאפטען טהאֶטיג איזט. ער איזט בעקאננטליך פּראֶזידענט אונד פּראָטעקטאָר דער אפריקאנישען געזעללשאפט, אונטער דערען אונמיטטעלבארען לײטונג דער נײע קאָנגאָשטאאט געשטעללט װערדען װירד. דיעזע טהאטזאכע גאב אױך צו דעם געריכטע אנלאסס, דאסס זײן זאָהן, פרינץ באלדואין צום קאָניג דעם קאָנגאָשטאאטעס ערנאננט װערדען זאלל. פּרינצעססין קלעמענטינע פאָן דערען פערלאָבונג דיא רעדע איזט, איזט ערסט 13 יאהרע אלט, װאֶהרענד פרינץ אלבערט בערײטס דאס 24=סטע לעבענסיאהר ערדײכט האט.

* (ע נ ג ל י ש ע ק ר י ע ג ס ב ע ר י כ ט ע ר ש ט א ט ט ע ר.) אין דען בלוטיגען שלאכטען, װעלכע פאָר דעם פאללע פאָן כארטהום צװישען דען ענגלאֶנדערן אונד אראבערן ביא אבו=קלעא אונד אין דער נאֶהע פאָן מעטאמעה שטאטטפאנדען, זינד אױך דיא בעריכטערשטאטטער דעם לאָנדאָנער „סטאֶנדערד", דער „דאֶלי נױז" אונד דער „מאָרנינג פאָסט" געפאללען. דיא מוטהיגען צײטונגסשרײבער, דיא זיך צו װײט פאָרגעװאגט האבען, אום איבער אללעס גענױ בעריכטען צו קאָננען, פערורזאכען דורך איהרען טאָד דען רעדאקציאָנען דער בעטרעפפענדען בלאֶטטער אײנען שאדען פאָן יע 150 טױזענד פראנקס, װעלכע סוממען לױט פערטראג אן דיא הינטערבליעבענען דער געפאללענען אױסצוצאהלען זינד. װיא גראָס דיא אױסגאבען אײנער זאָלכען קריעגסבעריכטערשטאטטונג זינד, דאס געהט אױס פאָלגענדעם הערפאָר: א קעללי, דער קריעגסבעריכטערשטאטטער דעם „דאֶלי נױז" האטטע ביא זײנער אבפאָהרט נאך עגיפטען 150000 פראנקס מיטגענאָממען, איבער דיעזע סוממע הינױס האט ער אבער אײנגעפאָהר נאך אײנמאל זאָפיעל אױסגעגעבען. הערבערט דער בעריכטער„שטאטטער" דעם סטאֶנדערד ערהיעלט ביא דער שלאכט פאָן אבו=קלעא אײנע שװערע פערװאונדונג, דאס ערסטע װאס ער טהאט װאר — אײנען גענױען בעריכט איבער דען הערגאנג דער שלאכט נידערצושרײבען אונד דעם פעלדטעלעגראפען צו איבערגעבען, דורך דען דיא עקספעדיציאָן דיא פערבינדונג מיט קאירא אױפרעכט ערהאלט. 22 שטונדען נאך דער שלאכט װאר דער בעריכט פאָן 5000 װאָרטען אין דעם סטאֶנדערד אבגעדרוקט, דער בעריכטערשטאטטער זעלבסט .ערלאג רוהטע בערײטס אין דער קאלטען ערדע. דער ענגלישע קריעגס=בעריכטערשטאטטער איזט עבען אױס גאנץ אנדערעם האלצע, אלס אנדערע צײטונגסשרײבער, ער זעטצט ניכט נור אײנמאל זײן לעבען אין דיא שאנצע אום זײנעם בלאטטע ראשע אונד גענױע בעריכטע צוקאָממען צו לאססען, ער איזט איבעראלל דאָרט אונד װילל אללעס מיט אײגענען אױגען זעהען. אָפט װאר עס שאָן דער פאלל, דאס אײן קריעגסבעריכטערשטאטטער דורך זײנע טאָללקיהנהײט אונד אונטערנעהמונגסלוסט דער קריעגספיהרונג װיכטיגע דיענסטע געלײסטעט האבען, דאפיר שטעהען אבער אױך דיעזע העררען אין האָהעם אנזעהען אונד װערדען, װיא װיר דאס אָבען געזעהען האבען, ציעמליך גוט בעצאהלט.

* (צ ע ה נ ט ױ ז ע נ ד ל א נ ד ע ס פ אָ ט ע ר.) אין דײטשעס בלאטט שטעללט פאָלגענדע אינטערעסאנטע שטאטיסטישע דאטען צוזאממען. אין אײראָפּא גיבט עס 10=טױזענד געזעטצגעבער, דיא טהײלס אלס אבגעאָרדנעטע געװאֶהלט װאורדען, טהײלס אין פאָלגע איהרער געבורט מיטגליעדער דער ערסטען קאממער (אבערהױז) זינד. דען ערסטען פלאטץ נימטט אונגארן אײן מיט 1280 געזעטצגעבערן, פאָן דיעזען זינד 840 מיטגליעדער דעם אבערהױזעס, אלזאָ געבאָרענע געזעטצגעבער אונד 440 מיטגליעדער דעם אבגעאָרדנעטענהױזעס. (דער געזעטצענטװאורף איבער דיא רעפאָרם דעם אבערהױזעס װירד דיא צאהל דער געבאָרענען געזעטצגעבער װעניגסטענס אום 400 פערמינדערן). דאס דײטשע קאיזערדײך, װעלכעס נעראדע 3=מאל זאָפיעל אײנװאָהנער האט װיא אונגארן, האט אין זײנען 10 פארלאמענטען (פרײסען, זאכסען, באירען, מעקלענבורג, װירטעמבערג א. ז. װ.) צוזאממען 2208 לאנדטאגסאבגעאָרדנעטע אונד 397 מיטגליעדער דעם בונדעסראטהעס (אין בערלין). אין ענגלאנד האט דאס אבערהױז 524 מיטגליעדער דאס אונטערהױז 658. אין פראנקרײך גיבט עס 300 סענאטאָרען (אבערהױז=מיטגליעדער) דיא אבער אױך געװאֶהלט װערדען, אונד 563 מיטגליעדער דעם אבגעאָרדנעטענהױזעס (נאציאָנאלפערזאממלונג). איטאליען האט 334 סענאטאָרען אונד 508 אונטערהױז=מיטגליעדער, שפאניען האט 361 אבערהױזמיטגליעדער אונד 440 אבגעאָרדנעטע (קאָרטעס), דאס אָסטערײכישע הערענהױז צאֶהלט 197 מיטגליעדער, דער רײכסראטה 343 מיטגליעדער. שװעדען האט 350 געזעטצגעבער, פּאָרטוגאל 299, נאָרװעגען 215, גריעכענלאנד 244, בעלגיען 198, דיא שװײץ 159, דענעמארק 168, אונד האָללאנד 125.

דיא יודען אין רוססישפאָלען.

אונטער דעם אנגעפיהרטען טיטעל ברינגט אײנע װיענער מאָנאטסשריפט אײנען אױפזאטץ, דעם װיר פאָלגענדע אינטערעסאנטע אונד כאראקטעריסטישע שילדערונג ענטנעהמען:

דער פּאָלנישע יודע איזט אין זײנער פאמיליע אונד אין דער געמײנדע אײן בירגער אים פאָללסטען זיננע דעס װאָרטעס. זײן גאנצעס טראכטען איזט דאראױף געריכטעט, אײנען געאכטעטען פּלאטץ אין דער געזעללשאפט, דאס איזט אין זײנער געמײנדע אײנצונעהמען. דיעזע געמײנדע איזט זײנע הײמאט, װאס אױסערהאלב דערזעלבען — װענן אױך נאָך זאָ נאָהע — ליעגט, איזט פיר איהן „אױסלאנד". זײן גאנצעס שטרעבען איזט דאראױף בערעכנעט, אינגערהאלב דער געמײנדע „בכבוד" צו לעבען. דיעזעס העבראֶאישע װאָרט הײסט צו דײטש „אין עהרען", אײגענטליך אבער „אין אנזעהען שטעהענד". אלס עהרלאָז גילט דעם פּאָלנישען יודען אין ערסטער רײהע יעדע בעשטראפונג דורך דאס געריכט, יעדע פערלעטצונג דעס שאמגעפיהלס אונד יעדעס פערגעהען געגען דיא רעליגיאָן. אום „בכבוד" צו לעבען דארף מאן אױך ניכט ארם זײן. װענן ארמוטה אױך קײנע שאנדע איזט, זאָ הינדערט זיא דאָך דאראן, „בכבוד" צו לעבען. עס איזט דאהער בעגרײפליך, דאס דער פּאָלנישע יודע בעמיהט איזט, זײנע מאטעריעללע לאגע זאָ גינסטיג אלס מאָגליך צו געשטאלטען. נאך אײנער שילדערונג דער לײדען אונד פרײדען דער פּאָלנישען יודען שליעסט דער אױפזאטץ מיט פאָלגענדען װאָרטען: „מיט גראָסער אינניגקײט האֶנגט דער פּאָלנישע יודע אן זײנעם גלױבען. מיט ניכט געריננערער אן זײנער פאמיליע, צומאל דיא עלטערן אן דען קינדערן, פיר דיעזע אונטערציעהט ער זיך װיללינג דען גראָסטען ענטבעהרונגען אונד בעשװערדען. ביא געפאהרען, װעלכע זײנע קינדער בעדראָהען, בעזיטצט ער יענען מוטה, דער איהם מאנגעלן װירדע, װענן ער זיך זעלבסט פערטהײדיגען מיססטע. אנדערערזײטס אבער צײגען אױך דיא קינדער גראָסע פערעהרונג אונד ליעבע פיר איהרע עלטערן, דיא זיא, װענן זיא אין נאָטה געראטהען, װיללינגסט נאך אללען איהרען קראֶפטען, יא זעלבסט איבער דיעזע הינױס, אונטערשטיטצען. אױך דיא געשװיסטער העגען פיעל ליעבע פיר אײנאנדער. זאָ װיא דיעזע װערקטהאטיגע פאמיליענליעבע, איזט אױך איהרע גראָסע מילדטהאטיגקײט אײן שאָנער צוג אים כאראקטער דער פּאָלנישען יודען: אונד דיעס אומזאָמעהר, אלס זיא ביא דער שפענדונג איהרער װאָהלטהאטען. טראָטץ דעם אָפט רעכט אונמענשליכען בענעהמענס דער כריסטען געגען זיא, קײנען אונטערשיעד אין דער קאָנפעססיאָן מאכען. דיא מעהרצאהל דער יידישען געמײנדען אין רוססישפאָלען אונד ליטהױען בעפינדעט זיך אין געדריקטען פערהעלטניססען. דעננאָך איזט קײנע אײנציגע געמײנדע אהנע אײן קראנקענהױז, קײנע אהנע אײן „לעהרהױז", דעססען בעזיכער אױף קאָסטען דער געמײנדע אונטערריכטעט אונד ערהאלטען װערדען. דיא בײשפיעלע, דאסס לײטע יאהר אײן יאהר אױס דען פיערטען. יא זעלבסט דען דריטטען טהײל איה-

---

זײנעם רײבע. דיא קונדע האט זיך ערפיללט, דיא האָפנונג איזט צור געװיססהײט געװאָרדען. אונד דער מעססיאס בעפיעהלט אױך דורך מײנעם מונד, דאס לעבען דיעזעס מאננעס צו שאָנען. — צוריקק יאָזעף, מיט דײנען דראָהענדען בליקען, אָדער איך רופע דיעזע מאננער געגען דיך אױף: דענן איך בין דיא מאכטיגע פּראָפעטין דעס הערן."

„צוריק, יאָזעף צעװי, אונד לאסס דיא זעהערין מיט איהרעם שיצלינג פאָן דאננען ציעהען, װאָהין עס איהר בעליעבט!" דאָננערטע סימכא זעבולאָן, אונד אנדערע שטיממען איהם ביא דא גינג מיהרמאה מיט אהראָן פרײא הינױס.

„צום צװײטענמאל פערדאנקע איך דיר מײן לעבען, זעלטזאמעס װײב: װאָמיט װערדע איך דיר פערגעלטען קאָננען? שטאממעלטע דער אבערײבטע.

„גלױבע אן דען מעססיאס אונד פליעהע יעטצט אױס דער שטאדט, זאָ שנעלל דוא פערמאגסט." פערזעטצטע מיהורמאה; „דענן מאָרגען שאָן מאכטע עס ניכט מעהר אין מײנער מאכט שטעהען, דיך צו רעטטען."

„װאָמיט האבע איך דײנע גיטע פערדיענט, העררליבעס װעזען?"

„דוא געדאכטעסט מיר אײנסט װאָהל צו טהון, דער ארמען פערלאססענען: דאס װירד דיר מיהורמאה ניע פערגעססען."

„א דאס דיעס עדעלסטע הערץ פאָן זאָלכען אײרטהום פערבלענדעט זײן מוס!" זײפצטע דער גרײז אונד פערשװאנד מיט דאנק אױף דען ליפפען אים דונקעל דער נאכט. אום זיך אײליג אױס דער שטאדט צו פליכטען, דערען אײפערענונג אימטער דראָהענדער אונד געפאָהרליכער װאורדע.

* אם פאָלגענדען מאָרגען בעקאננטע זיך דער װיצעפּראֶזידענט דעס ראבבינאלגעריכטעס נאמענס סימאָן באנבאנאסטי אױס פורכט פאָר דעם עמפאָרטען פאָלקע, אין דער גראָסען סינאגאָגע פאָר אללער אױגען צום גלױבען אן דען מעססיאס סאבבאטהאי צעװי. אונד איהם פאָלגטען דיא איבריגען ראבבינען, דיא ניכט לוסט האטטען זיך אױס דער שטאדט צו פליכטען.

דיעזער זיעג פעראנלאססטע אײנען אונבעשרײבליכען יובעל אונטער סאבבאטהאים אנהאֶנגערן אונד דער גראָסען מאססע; מאן בעגאנן מיט אײנעם אײפער אונד אײנער פראכט דאס נאהע לױבהיטענפעסט צו ריסטען, װיא דיעס זײט מענשענגעדענקען ניכט דער פאלל געװעזען װאר.

דיא קינדער דעס פערשטאָרבענען דאװיד ראָזאנעס, אינטערעססירט פאָן דעם איהנען אנגעדראָהטען שיקזאל בעאײלטען זיך אן דיעזעם טאגע, סאבבאטהאי אונד זײנער פאמיליע דיא טיעפסטע ערגעבענהײט אן דען טאג צו לעגען. דיא שטאָלצע ציפּאָרא מיסטע זיך ניכט נור פאָר סאבבאטהאי ניעדערװערפען אונד מיט דען בעװעגטעסטען װאָרטען אים פערצײהונג פיר דיא אונבילדען ביטטען, דיא זיא איהם עהעמאלס אנגעטהאן, זיא מיססטע אױך פיר זיך אונד איהרע געשװיסטער דער געמאהלין סאבבאטהאים אײנען שענקונגסבריעף איבערגײבען, װאָרין דערזעלבען ראָזאנעס גראָסער אונד שאָנער בעזיטהאום מיט דעם קאָסטליכען קיאָסק אלס געשענק איבערגעאנטװאָרטעט װאורדע. דיא פאמיליע האטטע נאמליך אן ערפאהרונג געבראכט, דאס מיריאם אן דיעזעם גארטען גראָסעס װאָהלגעפאללען פינדע, אונד אין דער טהאט צײגטע זיא איבער דען זאָ אונערװארטעטען בעזיטץ אײנע שיער אונבעגרענצטע פרײדע. שאָן אין דען נאכסטען טאגען בעצאָג זיא דען הערליכען אױסגעשמיקטען קיאָסק מיט איהרען פרױען אונד פאטשען; דענן היער קאָננטע זיא אונגעשטאָרט מיט דעם געליעבטען רובען אללײן זײן, היער זיך אהנע צװאנג דען טאנדעלײען אײנער גליהענדען נײגונג איבערלאססען.

פיר איהרען צאהלרײכען האָפשטאאט װאורדע אײנסטװײלען האלצצעלטע אים גארטען אױפגעשלאגען, װאָהרענד דיא יודענשאפט זאָגלײך אנשטאלטען טראף, אײן גראָסעס געבײדע פיר דיא דיענער אין אײלע אױפפיהרען צו לאססען. דאמיט דער קיאָסק אללײן צור װאָהנונג דער קאָניגין אונד איהרער נאכסטען אונד פערטרױליכסטען אומגעבונג פערבלײבע.

זאָ װארען סאבבאטהאים פײנדע פערשטוממט אָדער געשלאָהען, אונד דער אױסדעהנונג זײנער מאכט שטאנד, יעטצט װעניג הינדערניססע אים װעגע. דאס פאָרצינליכסטע לאג אונשטרײטיג אין איהם זעלבסט. אבער פיר איהן טראטען יעטצט פאָן נײעם נאטהאן בעניאמין, דער ארצט יאקאָב בען עליאה, זײנע פריא מיריאם אונד צום טהײל יאָזעף אונד עליא, זײנע ברידער, האנדעלנד אײן, װאֶהרענד סאבבאטהאי זעלבסט אין פאנטיש בינטען טרײטען אונד פלאנען זיך ערגינג. — —

(פאָרטזעטצונג

שטעהט, אים קולטוסמיניסטעריום איינע יידישע סעקציאָן צו עררינכטען. דיעזע ווירדע אויסשליעסליך אויס יודען בעשטעהען, זאָ וויא צ. ב. דיא סערבישע סעקציאָן (גריעכיש־אָריענטאלישע קאָנפֿעססיאָן) אויסשליעסליך אויס בעקעננערען דיעזער רעליגיאָן בעשטעהט. דיא יידישע סעקציאָן ווירדע זיך אין רעליגיאָזע אנגעלעגענהייטען ניכט מענגען אונד נור בעציגליך דער אדמיניסטראציאָן אין דען געמיינדען אונד אין אנדערען ניכט דירעקט רעליגיאָזען פֿראגען ענטשיידען. ביידע קאָנצלייען, זאָוואָהל דיא איזראעליטישע לאנדעסקאנצלייא, אלס דיא אָרטהאָדאָקסע דורכפֿיהרונגסקאָממיססיאָן ווירדען דאנן צו עקסיסטירען אויפֿהאָרען, דא דער יידישען סעקציאָן אן דערען שפיטצע איין מיניסטעריאלראטה שטעהען ווירדע, דיא אנגעלעגענהייטען דער גאנצען אונגארישען יודענהייט אינטערשטעהען ווירדע. — וויר רעגיסטרירען דיא אינטערעסאנטע נאָטיץ אָהנע פֿאָרדערהאנד אין אורטהייל היערי־בער אבצוגעבען

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דאס שאָן לאַנגסט אנגעקינדיגטע נייע אנטיסעמיטענבלאטט) ווירד אם 20. דיעזעס אינס לעבען טרעטען. „פֿינגעטלענשעג" ווירד „אהרשינליך מיט דיעזעם בלאטטע פֿערשמאָלצען ווערדען, דעססען הערויסגעבער געזא אָנאָדי אונד דעססען רעדאַקטאָר קארל סאלאי זיין ווירד. (דערזעלבע וועלכער אים טיסא־עסלארער פראָצעססע אלס פריוואטאנקלאָגער דער וויטטווע שאָלימאָשי פֿונגירטע, ווערהאָוואַי, דער אם 26. דיעזעס פֿאָר דען שראַנקען דעס קרימינאלגעריכטעס ערשיינען ווירד, שיינט זיינע ראָללע גאנץ אויסגעשפיעלט צו האבען, דענן זעלבסט דיא אנטיסעמיטען שטאָסען איהן אויס איהרען רייהען. דאס נייע בלאטט ווירד אלס דאס אנערקאנטע אָרגאן דער רייכסטאַגיגען אנטיסעמיטענפארטייא ערשיינען. וואס „פֿינגעטלענשעג" ניכט וואר. ווארום דיא אנטיסעמיטען מיט דעם ערשיינען דיעזעס בלאטטעס זאָ לאנגע געוואַרטעט האבען, טראָטצדעם עס שאָן לאנגע אנגעקינדיגט וואר, געשאה איינפֿאַך דעסהאלב, וויל דיא פארטייא דאפֿאָר געפֿירכטעט האט, דאס טיסא זיין פֿערשפרעכען איינלאָזען אונד איינען געזעטצענטוואורף איבער דיא מאסרעגעלונג דער אנטיסעמיטישען פרעססע איינברינגען ווירד. אין זאָלכעם געזעטץ האטטע דאס ערשיינען איינעס אויסגעשפראָכענען אנטיסעמיטישען בלאטטעס איינפֿאר אונמאָגליך געמאכט אונד אויך „פֿינגעטלענשעג" אונד אללע אנדערען אנטיסעמיטישען שאנדשריפֿטען האטטען אויף קורצעם וועגע איהרע ווירקזאמקייט איינשטעללען מיססען. יעטצט נאכדעם דיא אנטיסעמיטען זיך דאפֿאָן איבערצייגט האבען, דאס איהנען פֿאָן דיעזער טיסא׳ס קיינע געפֿאהר דראָהע, דאס דער ערוואָהנטע געזעטצענטוואורף טראָטץ דעם פֿיערלִיכען פֿערשפרעכענס קאָלאָמאן טיסא׳ס גאנץ פֿאללען געלאססען ווארדע, איזט דיא הערויסגאבע דעם בלאטטעס צור טהאטזאכע געוואָרדען. זיא דירפֿען שימפֿען אונד העטצען, פֿערלייםדען אונד ליגען זאָפֿיעל אונד זאָ לאנגע עס איהנען בעליעבט, טיסא ווירד איהנען דאס האנדווערק ניכט שטאָרען. פֿאָרדערהאנד וועניגסטענס ניכט. פֿאָר דען וואהלען אבער דא ווירד ער וויעדער פֿייערליך ערקלאָרען, דאסס דאס טרייבען דער העטצפרעססע ניכט לאנגער געדולדעט ווערדען דארף, אונד דאס ער דיא „שטרענגסטען מאסרעגעלן" געגען דיעזעלבע ערגרייפֿען ווירד, גאנץ וויא ער פֿאָר וועניגען מאָנאטען אין גראָסוואַרדיין געטהאן האט, אונד דיא יודען ווערדען איהם וויעדער צוזובעלן אלס איהרעם איינציגען ערעטטער אויס דען קראללען דעס אנטיסעמיטיסמוס; איהם, אונטער דעססען רעגירונג דער אנטיסעמיטיסמוס ענטשטאנדען אונד אין קורצער צייט צו איינער פארטייא אים לאנדע אונד אים רייכסטאגע הערא‌נגעוואכסען איזט, טראָטצדעם טיסא זאָפיעל געגען דענזעלבען — געשפראָכען האט. —

* (פֿרייזנקראַנטע יידישע אויסשטעללער.) ביי דער יינגסט אין טורין (איטאליען) שטאטטגעפֿונדענען אללגעמיינען אויסשטעללונג האטטען זיך דיא איטאליענישען יודען אין הערפֿאָררראגענדער ווייזע בעטהייליגט. ניכט וועניגער אלס 71 יודען דיא אין 18 פֿערשיעדענען אבטהיילונגען אויסגעשטעללט האטטען, ערהיעלטען נאכשטעהענדע אויסצייכנונגען: עהרענדיפלאָמע: איינער; גאָלדנע מעדאיללען: 10; זילבערנע מעדאיללען: 26; בראָנזענע מעדאיללען: 16; עהרענדע ערוואהנונג: 12; צייגניססע צווייטער קלאססע: 3; צייגניססע דריטטער קלאססע: 3. — עס איזט האָכסט ווינשענסווערטה, דאס אויך אונזערע אונגארישע גלויבענסגענאָססען, ביי דער בעפֿאָרשטעהענדען אונגארישען לאנדעסאויסשטעללונג, דיא אם ערסטען מאי דיעזעס יאהרעס פֿאָם קאָניג זעלבסט ערעפֿפֿנעט ווערדען ווירד, זיך יע לעבהאַפֿטער בעטהייליגען מאכטען. דיא אויסשטעללונג איזט צור נאציאָנאלען זאכע געוואָרדען, דיא יודען מיססען אלזאָ אויך דאס איהריגע צום געלינגען דערזעלבען ביי‌טראגען. דאמיט אונס ניכט דער פֿאָרוואורף דער גלייכגילטיגקייט פֿיר נאציאָנאלע אנגעלעגענהייטען טרעפֿע, אנדערערזייטס האט דיא אנגעזעהענדערען אין זאָלכע בעטרעפֿפענדען אויסשטעללונג נאָך קראַפטען בעטהייליגען.

* (פֿאטער פֿאן צווייא קאָניגען.) פרינצעססין קלעמענטינע, דיא יינגסטע טאָכטער דעס קאָניגס פֿאָן בעלגיען ווירד זיך נאכסטענס, זאָ שרייבט איין הערפֿאָררראגענדעס פאריזער בלאטט, מיט דעם פרינצען אלבערט וויקטאָר עדוארד, אלטעסטען זאָהן דעס קראָנפרינצען פֿאָן ענגלאנד פֿערלאָבען. אונס איזט דיעזע פֿערלאָבונג דורכאויס ניכט גלייכגילטיג, דענן דורך דיעזעלבע טריטט אונזער קאָניגסהויז אין פֿערוואנדשאַפֿטליכע באנדע צו דעם קאָניגסהייזע פֿאָן ענגלאנד, דא בעקאננטליך אונזערע קראָנפרינצעססין עבענפֿאללס איינע טאָכטער דעס קאָניגס פֿאָן בעלגיען איזט. דער הערדשער דעס קליינסטען קאָניגרייכעס אין איראָפא ווירד אלזאָ איינסט דער שוויעגערפֿאטער צווייער דער מאַכטיגסטען מאָנארכען דעם וועלטטהיילעס זיין: דעם קאַיזער־קאָניגס פֿאָן אָסטערייך־אונגארן אונד דעם קאָניגס פֿאָן ענגלאנד אונד קאַיזערס פֿאָן אינדיען. דיא פֿאלקער אונזערער מאָנארכיע האבען עס זיינערצייט מיט פֿרייהדען בעגריסט, דאס דער צוקינפֿטיגע הערדשער איינע טאָכטער דעס בעלגישען קאָניגסהויזעס ערוואָהלט האט, דענן קאָניג לעאָפּאָלד II. איזט אינשטרייטיג דער פֿרייזנניגסטע רעגענט דער געגענווארט אונד דאס בעלגישע פֿאָלק גענייסט דיא פֿרייעסטע פֿערפֿאססונג, זאָ דאסס עס איינע פֿאבעלהאַפֿטע שטופֿע דעס פֿאָרטשריטטעס געדייהענס אונד וואָהלשטאנדעס ערריכט האט. איינע זאָלכע פֿערבינדונג איבט אונבעדינגט אויך אויף דיא געזיננונגען דעם צוקינפֿטיגען קאַיזערס ענטשיידענען איינפֿלוס אויס. פֿאָן דיעזעם שטאנדפּונקטע אויס ווירד געוויסס אויך דיא ענגלישע נאציאָן דיא פֿערבינדונג איהרעס איינסטיגען הערדשערס מיט דער טאָכטער דעס קאָניגס פֿאָן בעלגיען מיט פֿרייהדען בעגריסען. — זאָלכע גראָסע פארטיען וויא דער קאָניג פֿאָן בעלגיען האט ניר נאָך קאָניג קריסטיאן פֿאָן דאנעמארק מיט זיינען טאָכטערן געמאכט. דיא איינע טאָכטער איזט נעמליך דיא קאַיזערין פֿאָן רוסלאנד דיא אנדערע איזט דיא גאטטין דעם קראָנפרינצען פֿאָן ענגלאנד, אלזאָ דיא מוטטער דעם פרינצען אלבערט, דער זיך יעטצט מיט דער טאָכטער דעם קאָניגס פֿאָן בעלגיען פֿערלאָבען זאלל. איין זאָהן דעם קאָניגס קריסטיאן איזט קאָניג געאָרג פֿאָן גריעכענלאנד, דען דאס גריעכישע פֿאָלק, אלס עס זיך פֿאָן דער טירקייא לאָזגעריססען אונד זיינע פֿאָללע זעלבסטשטאנדיגקייט ערקאמפֿפֿט האט, צו זיינעם קאָניג ערוואהלטע. פֿאָם קאָניג פֿאָן בעלגיען וואָללען וויר נור נאָך בעמערקען, דאס ער ניכט נור

פֿאָלליעטאָן.

דיא אָפֿפֿער דער קאַבאַלא.

היסטאָרישער ראָמאַן אויס דעם 17־טען יאהרהונדערט.

(105־טע פֿאָרטזעטצונג.)

„אלטער פֿינגלינג," ריעף יאָזעף, „וויא דוא נון אום דיין עלענדעס לעבען בעשטעלסט! ווירד מיט דיינעם געלדע מיינע שמאך אבגעוואשען? דיין נוט מוס אָהנעדיעס מיר געהאָרען!"

דא וויינטע דער אלטע. זאַנפט זאָ שטאָלצע מאנן אונד וואנדטע זיך אן דען הויפטען: „איהר מאננער איזראעלס, האבע איך אייך ניכט געטרייעט רעגיערט? האבע איך איירע נאָטה אין דער פֿרעמדע ניכט נאָך קראַפֿטען צו מינדערן געזוכט? ווארום וואָללט איהר איינען מאָרד אויף אייך לאַדען, דער אויף ראבע פֿאָללבראכט ווירד? געבעט עס ניכט צו, איהר ווירדעט עס שפּאטער בערייען, דיא ווייסען האארע איינעס גרייזעס בלוטיג געפֿארבט צו האבען."

„לאסט איהן לעבען!" ליעסען זיך מעהרערע שטים־מען ביטטענד פֿערנעהמען.

פּלאָטצליך ווארדע פּלאַטץ געמאכט אונד איין מאנן שריטט האסטיג דורך דיא מאססע. אין וועלכעם מאן ביים שיין דער פֿאקעלן אונד ליכטער זאָגלייך דען אלטען אַרצט יאַקאָב בען עליאה ערקאננטע. — זאָגלייך פֿערהיללטע אהראָן דע לא פּאפּא זיין געזיכט אונד זאנטע דומפּף: „נון מוס איך שטערבען. דיעזער אַרצט איזט מיין רעכטער העגקער." —

דיא רעטטערין.

טריאומפֿירענד פֿערוויילטען דעם אלטען אַרצטעס בליקקע לאנגע אויף דער דעמיטהיג ניעדערגעבייגטען געשטאלט דעם פֿאָר קורצעם נאָך זאָ מאכטיגען אונד שטאָלצען גרייזעס. ענדליך בראַך ער אין דיא וואָרטע אויס: „וואָהל מיר, דאס איך, עהע מיין הייפּט צור גרובע פֿאָהרט, נאָך דיינען שטורץ זעהע אונד דיינע דעמיטהיגונג, דוא איבערמיטהיגער פֿרעפֿלער. יא, איך פֿרייע מיך נאָטט, דאס ער דען טאג מיר געשענקט האט, וואָ איך מיינע איינען ווירדען קאָנן אן דיינער שמאך. זיעהע, זיא קאָממט שפּאָט דיא שטונדע דער ראכע אונד פֿערגעלטונג. אבער זיא קאָממט דאָך. דענקע אן יעהודא בען אססאר, דען טרעפֿפֿליכען יינגלינג. דוא אונד דיין ווירדיגער פֿריינד כאַנאַנניאה בען יאקיר, איהר האבט איהן דורך באָזהייט אונד שליכע צו פֿערצווייפֿלונג אונד מאָרד אונד אויס דעם פֿאטערהויזע געטריעבען, אונד מאכטעט איהן אבטריניג פֿאָם גלויבען. איך שטעהע אלס יעהודא׳ס ראכער פֿאָר דיר. אויס זיינער איינגען האנד בעפֿרייטע דיך איינסט אים האפֿען מיהורמאה גראָסמיטהיג, דאָך יעטצט —"

„ווירד מיהורמאה צום צווייטען מאלע איהן פֿאָם פֿערדערבען בעפֿרייען!" — ריעף איינע העללע ווייבליכע שטימע פֿאָן דער טהירע הער.

„דיא פֿראָפֿעטין! דיא פֿראָפֿעטין! הערט מיהורמאה!" ריעפֿען פֿיעלע שטימען עהרערביעטיג אונד ערנסט אונד ווירדיג שריטט דיא עדלע פֿרויענגעשטאלט אין דיא סצענע.

„דיעזער מאנן, אהראָן דע לא פּאפּא, שטעהט אונ־טער מיינעם שוטצע," רעדעטע זיא דאס פֿאָלק אן. „ווער וואגט עס, איהם איין האאר צו קרימפֿען? אונד מיך ווענדעט דער מעססיאס זעלבסט, איהן אויס דער האנד זיינער פֿיינדע צו בעפֿרייען."

שיא וויכען דיא מאנגער צוריק.

„ער איזט איין קאָאָער! ניין, נאָך שלימטערעס, איין סאמאריטאנער! ניין, נאָך אָרגערעס. איין גאָטצענדיענער איין אנבעטער דעס טייפֿעלס." שריע יאַקאָב בען עליאה צאָרנמיטהיג. דיא מאנגער מורמעלטען.

„ער איזט מיין שיטצלינג!" ריעף מיהורמאה אונד ערגריפֿף דען ציטטערנדען אָבעררינטער ביים דער האנד. „שאָמע דיך, יאַקאָב בען עליאה, דיך צור ליגע אונד פֿער־לייםדונג הערצוגעבען, אום איינען וועהרלאָזען מאנן צו פֿערדערבען!"

„ער איזט איין פֿערראָטהער דעס מעססיאס טאָבטע יאָזעף צעווי אונד פֿערטראט מיהורמאה דען וועג.

„שטרייפֿט איהם נור אם רעכטען ארם דאס געוואנד אויף," אייפֿערטע דער אַרצט פֿאָרט. „דאָרט ווערדעט איהר אין זיינעם פֿליישע דיא סאמארישע טויבע, דאס גאָטצענבילד פֿינדען, דאס מיך פֿאָן ליגע אונד פֿערלייםדונג פֿריי־שפּרעכען ווירד."

דא ריסס מיהורמאה שנעלל דען איינגען ארמעל צוריק אונד צייגטע דיא טויבע אן איהרעם אָבעראַרם מיט דען וואָרטען: „זעהעט דאסזעלבע צייכען אן מיר. איירער פֿראָפֿעטין! עס איזט דיא האָפֿנונגספֿאָללע טויבע, דאס בילד זיינער אונשולד, מיט דעם גרינען אלצווייג אים שנאבעל דאס איזט דיא וועגנסרייכע קונדע פֿאָם מעססיאס אונד